

ОТЗИВИ

ИНТЕРЕСНА КНИГА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ

Известният учен и общественик проф. д-р ик. н. Атанас Ганев поднесе на обществеността книга,¹ в която е събрал свои статии, интервюта, участия в дискусии и др. В тях той изразява становища и мнения за състоянието на земеделието в България. Книгата е интересна и полезна, тъй като в нея са застъпени важни проблеми, свързани с реформите в българското земеделие след 1989 г., когато се извършиха фундаментални промени, определящи посоката и интензивността на развитието му за десетилетия напред. Богатият трудов път на автора – специалист в практиката, дългогодишен преподавател във ВУЗ, академичен ръководител, кооперативен деятел от най-висок ранг, народен представител във Великото народно събрание и председател на Постоянната комисия по аграрна политика, е допринесъл за трезвата оценка на взиманите решения на държавно ниво, засягащи земеделието, за разкриване на последствията от тях. И което е по-важно – за предлагането на алтернативи за решения, които биха стимулирали развитие, а не водещи до регрес и разруха. В книгата са разгледани няколко основни проблема.

Първо, направен е исторически разрез на развитието на земеделието в България до 1989 г. Посочени са постигнатите забележителни успехи, довели отрасъла до висока продуктивност, сравняваща се с резултати в страни със силно развито земеделие. Същевременно са посочени и причините за започналия застой след втората половина на 70-те години на миналия век: ликвидирането на заинтересуваността на членовете на кооперативните стопанства с премахването на рентата и дивидента, както и на икономическата реализация на частната собственост; прекомерната централизация на управлението на държавно, отраслово и стопанско ниво; убиването на местната инициатива.

Второ, разкрит е генезисът на тоталната криза в земеделието след 1989 г. досега, изразяваща се в:

- погрешна посока на поземлената реформа и неплодотворен начин на нейното осъществяване, довели до ликвидация не на съществуващата организация на земеделските стопанства, а на ресурси – финансови, материални и човешки (трудови), до неимоверно раздробя-

¹ Атанас Ганев. Земята, която ни храни. С.: Изд. "Камтек-Славейков", 2009.

ване на обработваемата земя, до откъсване на собствениците от производството и появата на огромни за размерите на страната необработваеми земи. Като противовес на този подход през годините авторът е предлагал друг, в основата на който стои асоциативният (дружественият) принцип и запазване, умножаване на съществуващите ресурси; държавно стимулиране и подпомагане на желаещи за създаване на едри, високопроизводителни стопанства от фермерски тип;

- неадекватна рестриктивна политика на държавата към кооперациите за колективна обработка на земята, довела до запустяване на голяма част от нея, вследствие на Закона за възстановяване на собствеността и ползването на земеделските земи (1991 г.). Разкрити са и най-големите недостатъци в управлението и функционирането на тези кооперации, предизвикали самоликвидиране на много от тях. Тук авторът има и най-много алтернативни виждания за развитието на кооперативния начин на земеделие;

- неплодотворно нормативно уреждане на арендуването на земята, водещо до хищническото ѝ използване от арендаторите и нарушени права на арендодателите. Арендуването на земята в земеделските кооперации води до обезличаване на кооперативните принципи, спомага за злоупотреби и ликвидиране на кооперациите от преарендуването на техните земи. Затова проф. Ганев подлага на критика съществуващата нормативна база и посочва алтернативни решения.

В книгата има редица други анализи на текущи управленски решения на национално ниво, засягащи земеделието, спомогнали за изпадането му в криза, и лансирани виждания на автора за по-добри подходи.

Ст. н. с. I ст. д-р Кръстю Брусарски